

כל כנויי פרק ראשון נדרים

אלה לאו דוקא (א). הא לאמרת דתנא לא דייק להי מפרש ברישא דזימנין מפרש וכו'. **ולפיסה**. בזווייהו ולתייהו ברישא כל ידות נדרים (ב) הואיל דחביבי ליה: **כינויין לשון נדרים**. דזהני לשונות נדרי נכרים כקונס קונת קונס שיש לשון שקורין לקרנן קונס ויש לשון שקורין לקרנן קונת וכן השאר. (ג) **ומש"ה** קא חביב לכו וה"ה לכל לשון הנודר אדם מיחייב והא דקא מנו חכמים הני לשונות משום דזהני לשונות בקראין וכיון דאיכא נכרים דנדרי המורה אסרה בכל לשון דקאמר דהא הו נדר: **אלא לריש לקיש דקאמר לשון שדו לפס חכמים**. דחכמים תקינו הני לשונות להיות נודר בו: **מאי איכא למימר**. היכי מצי אמרת ידות אידי דאתיין מדרשא הא תרזייהו צין ידות צין כינויין מדרשא אתיין מדרבנן נייהו: **מי קפני ידות**. הא לא קפני בממני ידות נדרים כנדרים אלא חסורי מיחסרת לה לאמרת לעיל חסורי מיחסרת וכו' וכיון (ד) לאמרת הכי תני נמי ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכיון דפתח להו ברישא להכי מפרש נמי להו ברישא: **וידוס הני כפיני**. היכא כתב להו קרא לדריש להו מיניה דלמיר (רישא) מדרשא אתיחא ולא כתיבי ממס דא"כ הו להו מדאוריין: **נויר להויר**. דמצי למיכתב כי יפליא לנדור נדר נזיר אלא מלהזיר דרשינן לעשות כל כינויי מירות (כניזירות) דכלל כינויי לשון דמוזר הו נזיר. והתם במסכת נזירי מפרש ידות מירות וכינויי מירות: **מה נדרים עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **ובכל תאחר**. דכתיב כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר (דברים ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות

כדור לנחלה. לטול פי שנים: **ואין כדור לפס**. שיהא טעון פדיון. **ומפרש צ"י** יש כדור לנחלה (ה) דהיינו הצבא אחר הנפלים וכן נמי מי שלא היו לו צנים ונשא אשה שכבר ילדה: **כדור לפס ואינו כדור לנחלה**. כגון שהיו לו צנים ונשא אשה שלא היו לה צנים: **משום דאושן ליה מפרש הא דפתח ברישא**. אושן כלומר שדיניהן מרובין כדלמרינן ב"ר (דף לה.) דלוושי ברכות. הילכך אי מפרש להו למפרע אחי למטעי ולעולם אי לא משום אחי טעמא סדרא דווקא לפרושי ההוא דסליק מיניה. ומקשינן והא כמה במה יואלה וכו' (ו): **אלא לאו דוקא (קמני) זמנין מפרש וכו'**. י"ל דלהכי משני סדריה תנא לאשמעינן דליכא קפידא במילתא וכל תנא דתני כדכתיב שפיר דמי וליכא צהא מילתא משום ומתברר לשון ערומים (איוב טו): **ואי כתיב אימא ידות דאסיין ליה מדרשא וכו'**. י"ל דהכי קאמר ודאי דליכא קפידא במילתא דקאמרת דזהא ליכא למפלג דמתנייתא מוכחי שפיר מיהו במתני לא תימא חדא מינייהו נקט אלא דדוקא אקדים ידות משום דאתיין מדרשא: **כי פתח פתח כינויין דאורייתא**. שכן דרך התנא להחמיל בדברים הידועים והפשוטים: **אלא למ"ד לשון שדו חכמים הויה נודר בו**. שמדשום מלכס מלשון אשר דבר מלכו (מלכים א ג): **ליוס נודר בו**. מפרש לקמן (דף י.) שאם יאמר קרבן שטיין שמא זכיר את השם דהשם סמוך גזי קרבן כדכתיב קרבן לה' ושמה זכיר את השם ולא זכיר קרבן ונמצא שהזכיר ש"ס לטבת ולכן חדשו לשונות הללו: **מאי איכא למימר**. דלע"ג דמלאורייתא נמי הם כמו שכתבתי במשנתנו אפי' הכי אינן פשוטים יותר מידות כדי שיתחיל בהם לדבר ידות פשוטי טפי דלמו מדרשא: **אקדים נמי ומני ידות ברישא**. השתא משום דמוקין הדרי ממאי דנקט בפשיטותא כדכתיב סוגין דאי חסורי מיחסרת רישא דמלתא לא ממסרס ואמרינן דלמ"ד לשון שדו חכמים הו רישא ממסרס ואמרינן דמפרש תנא מאי דפתח ביה דהאי ואי צבית אימא ה"ק דתנא

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה אלה לאו דוקא הוא הא: (ב) ד"ה ולפיסה וכו' ידות נדרים כנדרים הואיל: (ג) ד"ה כנדרים הואיל: (ד) ד"ה קא חביב לכו וכו' השאל והני קא חביב וכו' לנדרי הכי המורה אסרה: (ה) ד"ה קמני וכו' וכיון דאמרינן: (ו) ד"ה וכל תאחר וכו' לא תאחר לשלמו הסי':

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] ר"ן ד"ה לנדור נדר. וכדכתיב חזרו עתה נשך אמרי מלתא דלמיא בג"ש טרח ומכח וכו' קרא וכו'. י"ב עיין בספר חן מנחם' וזכיר דף טו ע"פ כלשון רש"י ד"ה אין מלמדין מ"ש על דברי הר"ן אלה:

מוסף רש"י

כינויין לשון נדרים הו. דהכי משתבשי אומות. וכו' נדרי או משתבשי משתבשי בני ישראל וישראל נמי זרי אמר דהאי לישנא מיחסר. והמורה אמרי כי ידור. ככל לשון נדר (קמני). שם לשונות מומחם לקח לשונות של שבעים לשון. ומתאר שגדרי אין צריך לשון הקודש. כל הנודר כהם הואיל ולשון מומחם לא כלל קמני לשונות נדר. נגזר הוא מן המורה. והוא הדין בשאר לשונות הגוים. של שגדרי כהם נדר נגזר הוא מן המורה. ולא קפני ג' לשונות שהזכירו אלא שם קרובים ללשון הקודש (מאירי) ומהאחר שגדרי אין צריך לשון הקודש. ולשון שבויר להן חכמים. הני לשונות מלאו להם חכמים שיהו נדריין כגון (שם). קונס. שגדרי קונס ככר זה עלי (שם).

פירוש הרא"ש

ואיבעית אימא ידות אידי דאתיין מדרשא ב"י. כלומר ודאי האי טעמא אתיה דלא דק תנא זמנין דפריש במאי דפתח וזמנין במאי דסליק ומיהו הכא איבי טעמא אחאי פתח בידות: **כינויין לשון נדרים**. הו. בנייהו עיקר הדבר כלשונות: **לשון שדו** להם חכמים. כגון מלכס א ג (י) כתיב אשר דבר מלכו טקט לנדור ב"י הוה שם אלא ירגילו להזכיר לי קרבן כדי שלא יאמר קרבן לה' כי רוב הממפיקים כדבר היו מתפייסין קרבן לנדור טקט לו כתיב: **ידות היבא בתביב**. וידות דלמיתן דלמיתן דידות נזיר להזיר לעשות ידות

נזירות בניזירות. בני מירות כדי נסבה דלמיתן שדו להם חכמים הו מדרבנן ומ"ד לי נכרים לא צעי קרא ועוד דתרייהו לא נפקי מהד קרא וכן לא קמני אלא מה מירות עשה ידות מירות כי וכניו לא מוכי: **עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות

נזירות בניזירות. בני מירות כדי נסבה דלמיתן שדו להם חכמים הו מדרבנן ומ"ד לי נכרים לא צעי קרא ועוד דתרייהו לא נפקי מהד קרא וכן לא קמני אלא מה מירות עשה ידות מירות כי וכניו לא מוכי: **עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות

נזירות בניזירות. בני מירות כדי נסבה דלמיתן שדו להם חכמים הו מדרבנן ומ"ד לי נכרים לא צעי קרא ועוד דתרייהו לא נפקי מהד קרא וכן לא קמני אלא מה מירות עשה ידות מירות כי וכניו לא מוכי: **עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות

[א] מ"י פ"א מה' נדרים ה' א: **ב** מ"י פ"ה מה' מירות ה' א: **ג** מ"י פ"א מה' נדרים ה' א: **ד** וט"ז ע"ד י"ד נרל סעי' א: **ד** מ"י סעי' ה' מ ט"ז ע"ד ע"ד סעי' ב: **ה** מ"י פ"ב מה' מירות ה' א:

תורה אור השלם

ו. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אישה כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לקי' במדבר ו ב

תוספות

אלא לפאן דאמר לשון שדו חכמים. למאי דפרישין במתני דתקינו חכמים שהלשון היה מוטעי וכל עליה מן המורה י"ל מ"מ אין קונס שטות וזמר מירות וכן היה להקדימן למתן דלמיר לשון שדו חכמים דלמיר מציא קרבן על כינויי מירות ויכתיב מירות אינו כמיר אלא לענין מלקות: **הבי נמי אקדים ותני ידות ברישא**. קשה להגיה ברישא ופתח מיהו: (לעיל): **וידות**. דלמיר לעיל דלמיר מדרשא מיהו נפקא: **לעשות כינויין נזירות בניזירות**. ודאי הוה מן המורה ולא אליטרין הימר רק ליות (ולא) דהתם מנופיה דקרא שנתנו הכינויים וכן שכתבתי דהיקש דהיקש ליה מוכי כינויין קן פירש ה"ר אליעזר דמיר דליטרין למדרש ידות מירות מירות: **אף נזירות עובר בכל תאחר**. ולקמן קאמר כל תאחר לנזירות הכי משתקו לה: **אי בתב נדר לנדור ברבתב נזיר להזיר דבראמרת**. שכן דרך המקראות לכתוב שם דבר כמו יעשה עשה אמרתי ומשני דכתב נזיר להזיר לדרוש השתא דכתיב לנדור נדר אורכיהו דקרא הוא וליכא ימורה ודברה תורה כלשון בני אדם: **הניחא לפאן דאמר נזירות חל על נזירות**. פלוגתא הוא צפקט עני מילתאין (דף ט) ואומר ר"י דלקמן מ"ח דהיא דלמיר היזיר נזיר הוה שם אמר נזיר למיר דכתיב עמלא חל פלוגי דמית עמי מירות מינו ויחליל על יוס חלד חליל על כולו וכי פלוגי באומר הכיני מיר הוה היזיר נזיר הוה יש לפרש האי פלוגתא:

נזירות בניזירות. בני מירות כדי נסבה דלמיתן שדו להם חכמים הו מדרבנן ומ"ד לי נכרים לא צעי קרא ועוד דתרייהו לא נפקי מהד קרא וכן לא קמני אלא מה מירות עשה ידות מירות כי וכניו לא מוכי: **עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות

נזירות בניזירות. בני מירות כדי נסבה דלמיתן שדו להם חכמים הו מדרבנן ומ"ד לי נכרים לא צעי קרא ועוד דתרייהו לא נפקי מהד קרא וכן לא קמני אלא מה מירות עשה ידות מירות כי וכניו לא מוכי: **עובר בכל יחל**. דכתיב לא יחל דברו (במדבר ג): **הא כתיב לנדור נדר**. ויגידוש נמי מלנדור לעשות כינויי נדרים כנדרים: **והיקישא למה** לי. לאמרת מקיש נדרים לנזירות להו: **לנדור נדר**. הכי משתקו בני אדם ודברה תורה הכי משתקו בני אדם וליכא למידרש מיניה כלשון: **לא דברה תורה כלשון בני אדם**. דכל היכא דכתב יימור לשון כהאי גוונא לדרשא קא אתי ולא משום דמשתעי כלשון בני אדם: שהנזירות